

Pedagogisch beleid

Inleiding

Voor u ligt het vernieuwde pedagogisch beleid van Kinderopvang ESKADEE. Het voorgaande pedagogisch beleid dateerde uit 2006. Door maatschappelijke ontwikkelingen, veranderende inzichten en nieuwe wet- en regelgeving, ontstond de behoefte aan een nieuw pedagogisch beleid.

Dit pedagogisch beleid wil een antwoord geven op vragen als 'hoe kijken we tegen kinderen aan', 'hoe doen we dat', 'waarom doen we dat zo'. Het is bedoeld als leidraad en inspiratie voor het handelen van pedagogisch medewerkers van ESKADEE. Daarnaast wil ESKADEE hiermee voor ouders een beeld scheppen van de pedagogische visie van de organisatie, en wat zij op basis hiervan kunnen verwachten.

Het uitgangspunt is een algemeen pedagogisch beleid met visie en doelstellingen die voor alle leeftijdsgroepen van ESKADEE van toepassing zijn. Dat houdt in dat dit beleid betrekking heeft op kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang.

Elk kinderdagverblijf maakt op basis hiervan een pedagogisch werkplan, waarin meer specifiek de invulling van dit beleid in de praktijk op de betreffende vestiging terug te vinden is.

Dit pedagogisch beleid is voorgelegd aan bestuur, MT en Centrale Oudercommissie van kinderopvang ESKADEE en vastgesteld in het voorjaar van 2008. De evaluatie is gepland over 3 jaar, of zoveel eerder als hiertoe aanleiding is.

De implementatie van het pedagogisch beleid in de teams in de vestigingen is de verantwoordelijkheid van het hoofd van de betreffende vestiging. Deze kan voor ondersteuning hierbij een beroep doen op de beleidsmedewerker van ESKADEE.

Dit beleid start met het uiteenzetten van de missie en visie van kinderopvang ESKADEE in hoofdstuk 2. Hierna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op onze visie op kinderen. In hoofdstuk 4 gaan wij in op onze visie op opvoeden en worden de pedagogische uitgangspunten uiteengezet.

Hoofdstuk 5 vormt de kern van het pedagogisch beleid; de pedagogische doelstellingen en middelen.

In hoofdstuk 6 komt de rol van de pedagogisch medewerker aan de orde; 'wat vraagt dit van de leidster', waarna in hoofdstuk 7 wordt ingegaan op de praktische invulling. In hoofdstuk 8 wordt aandacht besteed aan contacten met ouders. Tot slot wordt in hoofdstuk 9 ingegaan op samenhang met ander beleid van onze organisatie en bevat hoofdstuk 10 richtlijnen voor het opstellen van het pedagogisch werkplan per vestiging.

In dit pedagogisch beleid wordt de term 'pedagogisch medewerker' gehanteerd. Uiteraard worden hiermee zowel mannelijke als vrouwelijke medewerkers bedoeld.

2. Missie en visie van Kinderopvang ESKADEE

Missie

ESKADEE is een kinderopvangorganisatie met een maatschappelijke doelstelling. De organisatie biedt ouders en kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar, de kans zich te ontplooien door het bieden van gekwalificeerde kinderopvang in vestigingen voor kinderopvang en buitenschoolse opvang.

Dit bereiken wij door:

- Gekwalificeerde medewerkers
- Inspirerende ruimtes
- Uitdagende materialen

Visie

ESKADEE wil kinderen een veilige en vertrouwde omgeving bieden, waarin zij als uniek individu centraal staan en gestimuleerd worden zich te ontwikkelen tot mensen die goed en plezierig hun weg vinden in de samenleving.

Dit proberen wij te bereiken door:

- Het aanreiken van sociale vaardigheden
- Respectvolle omgang met elkaar
- Het geven van ruimte en het stellen van grenzen
- Het creëren van een ' thuisgevoel'

Vanuit deze visie is ons motto ontstaan:

' Kinderopvang ESKADEE: een veilig en vertrouwd thuis voor uw kind.'

3. Visie op kinderen

Hoe kijken wij naar kinderen

Onze visie op kinderen is:

- Kinderen hebben veel mogelijkheden in zich (kinderen zijn competent)
- Elk kind heeft zijn eigen karakter, al van geboorte af, maar ontwikkelt ook verder en wordt gevormd door ervaringen die het op doet
- Een kind mag zijn wie het is: het feit dat mensen verschillen, beschouwen wij als een basisgegeven
- Kinderen moeten nog veel ontdekken en meekrijgen voor ze zelfstandig in de maatschappij kunnen functioneren
- Kinderen zijn belangrijk: zij zijn degenen die de maatschappij in de toekomst vormgeven

4. Visie op opvoeden / pedagogische uitgangspunten

Wat heeft het kind nodig?

Wederzijdse beïnvloeding speelt een rol binnen de opvoedingsrelatie. Het kind en de ouders beïnvloeden elkaar door de manier waarop ze met elkaar communiceren, hoe ze met elkaar

omgaan. Dit geldt ook voor de omgang tussen het kind en de pedagogisch medewerker. Ook de bredere omgeving rond het kind heeft invloed op de ontwikkeling en vormt het kind. Dit zie je terug in het gedrag, maar ook in gevoelens als plezier of verdriet.

Onze pedagogische uitgangspunten:

- Wij gaan uit van een **positieve benadering** van kinderen. Wij willen kinderen stimuleren en aanmoedigen. We waarderen ieder kind zoals het is. Respect in de omgang vinden wij fundamenteel.
- Wij vinden het belangrijk dat **een kind zich prettig voelt** bij ESKADEE. Dat het zich op zijn gemak voelt en plezier heeft.
- Wij willen graag **ingaan op wat kinderen zelf aangeven of inbrengen**. Dit kan gaan om duidelijk aangegeven concrete ideeën voor spel of activiteiten, maar ook om vragen of behoeften, die minder uitgesproken zijn.
- Wij vinden het belangrijk om **goed te luisteren en te kijken naar kinderen**. Wij stemmen onze benadering, gedrag en handelen, af op wat kinderen individueel en binnen de groep inbrengen en nodig hebben.
- Kinderen kunnen veel en hebben vaak meer in zich dan je onmiddellijk ziet. Wij vinden het belangrijk om elk kind **gelegenheid te bieden ervaringen op te doen** te bieden, zodat het zich kan ontwikkelen en ontplooien. Wij willen graag de mogelijkheid bieden om 'er uit te halen wat er in zit'.
- Wij willen kinderen ruimte geven om zich te ontwikkelen, maar vinden het ook belangrijk grenzen aan te geven waar dat nodig is. Kinderen moeten kunnen ontdekken en zich kunnen verwonderen, de wereld verkennen en hun eigen mogelijkheden daarin zien en ervaren. **Uitdaging is belangrijk en vraagt om een balans met de behoefte aan veiligheid (zowel emotioneel als lichamelijk)**. We zoeken daarom steeds naar een zorgvuldige en bewuste balans tussen de noodzakelijke veiligheid en het bieden van uitdaging in de omgeving.

Kinderopvang is een opvoedingsmilieu, waar kinderen andere kinderen en andere volwassenen ontmoeten. Een kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang biedt niet alleen veilige en verantwoorde opvang, maar ook opvoeding. In al het handelen en omgaan met kinderen zijn pedagogische aspecten verweven. Wij zien daarom pedagogisch medewerkers als mede – opvoeders, in nauwe samenspraak met ouders.

ESKADEE bepaalt zich niet tot één specifieke pedagogische richting of hangt niet de leer van één specifieke pedagoog / ontwikkelingspsycholoog aan. Wij willen graag inspiratie putten uit en open staan voor verschillende opvoedkundige stromingen.

5. Pedagogische doelstellingen en pedagogische middelen

Wat vinden wij belangrijk om een kind mee te geven, wat willen wij een kind bieden?

(De hieronder genoemde pedagogische doelstellingen zijn ontleend aan het model van M. Rixsen – Walraven.)

5.1 Het bieden van een gevoel van veiligheid (emotionele veiligheid) en vertrouwen

Dit is de basis van elk handelen in de kinderopvang. Elk kind heeft een vertrouwd en veilig gevoel nodig. Als het kind zich veilig voelt, kan het de wereld aan en durft het de omgeving te gaan verkennen en ontdekken.

5.2 Het bevorderen van persoonlijke competentie

Met persoonlijke competentie worden persoonskenmerken bedoeld als weerbaarheid, zelfvertrouwen, eigenwaarde, flexibiliteit en creativiteit in het omgaan met verschillende situaties. Het kind kan hierdoor problemen adequaat aanpakken en zich goed aanpassen aan veranderende omstandigheden. Het kind leert en ontdekt wie het is, wat het kan, welke interesses het heeft, welke vaardigheden er nodig zijn in welke situaties.

5.3. Het bevorderen van sociale competentie

Sociale competentie omvat vaardigheden en kennis over hoe je met anderen omgaat, je weg vinden in een groep, samenwerken, rekening houden met anderen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. In de interactie met andere kinderen, met andere volwassenen, de ervaring van 'in een groep zijn' en daar je weg vinden, ervaren en ontdekken kinderen wat wel en niet werkt in de omgang met elkaar.

5.4. Het eigen maken van waarden en normen

Om goed in de samenleving te kunnen functioneren is het nodig dat kinderen de waarden, normen en regels van de maatschappij waarin zij leven, leren kennen en zich eigen maken. Zo kunnen zij hun weg vinden in de maatschappij.

Het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang is een veel bredere samenlevingsvorm dan het gezin. Kinderen ontmoeten er veel verschillende mensen en maken kennis met een diversiteit aan normen en waarden. De groep biedt mogelijkheden om zich de algemeen geldende waarden, normen en regels van de samenleving eigen te maken.

Hoe bereiken we deze doelstellingen?

Om de hiervoor genoemde doelstellingen te bereiken, worden binnen ESKADEE de volgende middelen toegepast / ingezet:

De interactie tussen pedagogisch medewerker en kind

De omgang tussen pedagogisch medewerker en kind

De groep

De rol en de invloed van de groep kinderen en volwassenen

De binnen- en buitenruimte

De inrichting en het gebruik van de ruimte

Activiteiten

Wat het kind kan doen of ondernemen (ontdekken / onderzoeken / uitproberen)

Spelmateriaal

Alles waarmee het kind kan spelen

Ad. 5.1. Het bieden van een gevoel van veiligheid

Het bieden van een gevoel van veiligheid vormt de pedagogische basis in het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang. Een veilig en vertrouwd gevoel draagt bij aan het welbevinden van kinderen. Het is noodzakelijk voor een goede ontwikkeling. Vanuit een gevoel van vertrouwen en veiligheid kunnen en durven kinderen op onderzoek uit te gaan en te gaan ontdekken. Vanuit dit gevoel durft een kind ook zichzelf te zijn.

De pedagogisch medewerkers, de andere kinderen in de groep, de andere kinderen in de omgeving, de structuur van de dag en de organisatie op de groep, zijn allen 'bronnen' van veiligheid. De interactie tussen pedagogisch medewerker en kind is een belangrijk pedagogisch middel om het kind een gevoel van veiligheid te bieden.

De basishouding is een positieve benadering van de kinderen met een opgewekte, vriendelijke uitstraling met warmte en hartelijkheid. We laten op een positieve manier merken dat we betrokken zijn bij een kind, 'zijn er' voor het kind en proberen ons in het kind te verplaatsen. Zo voelt een kind dat het op ons terug kan vallen. We dragen zorg voor een prettige sfeer, waarin het kind zich welkom voelt en op zijn gemak is, zodat het zich 'thuis' voelt. Humor en plezier maken met elkaar vinden wij belangrijk.

We kijken en luisteren met aandacht naar elk kind en letten op non-verbale signalen, houden goed in de gaten hoe het kind zich voelt en passen ons pedagogisch handelen aan, aan wat het kind nodig heeft. Het kind leren kennen en weten wat hoort bij dit kind. We hebben oog voor de eigenheid van elk kind, staan open voor het kind en geven het de ruimte.

Met het kind praten, gebeurt zoveel mogelijk op ooghoogte van het kind. Dit betekent vaak letterlijk 'door de knieën gaan' om op gelijke hoogte met het kind te zijn. We letten op onze toon als we met de kinderen praten en op onze eigen houding. We zorgen voor positieve aandacht. We versterken en stimuleren positief gedrag. We proberen in te schatten wat het kind begrijpt en kent en houden hier rekening mee.

Om een veilige basis te creëren zijn duidelijkheid en structuur belangrijk. Elk kind heeft het nodig om te weten wat kan en niet kan, te weten waar het aan toe is. Dat geeft rust en veiligheid. Er kan veel in het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang, maar er zijn ook grenzen. Zonder regels en structuur ontstaat er al gauw een chaos. We zorgen ervoor dat we helder zijn in wat we verwachten en in wat er wel en niet kan. We weten met elkaar waarom we bepaalde regels hebben afgesproken.

De manier waarop het dagprogramma is opgebouwd, speelt een rol bij het bereiken van een gevoel van veiligheid. Het bieden van structuur en duidelijkheid zijn factoren die maken dat kinderen weten waar ze aan toe zijn. Dat draagt bij aan een veilig en vertrouwd gevoel. We brengen daarom structuur aan in de dagindeling en zorgen voor een dagritme en continuïteit. We hebben afspraken over gebruik van speelmaterialen. We gaan bij de dagindeling uit van wat de kinderen nodig hebben en wat de kinderen aangeven en wijken daarom soms ook af van voorgenomen programma's of vaste patronen. Het kind staat ook hierin centraal.

We proberen aan te sluiten bij de eigen gewoontes van het kind voor zover haalbaar. Dit verschilt per kind en per leeftijd. Bij baby's is het noodzakelijk om terdege rekening te

houden met de slaaptijden, voedingstijden en voedingsgewoontes en troostituelen van het kind.

Het kind is in het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang toevertrouwd aan onze zorg en afhankelijk van goede verzorging. We hebben daarom afspraken over gezonde voeding en hygiëne.

In het kinderdagverblijf worden de kinderen bij binnenkomst welkom geheten. Er wordt aandacht gegeven aan de ontvangst. Bij nieuwe kinderen of verlegen kinderen of kinderen die dit even nodig hebben, ontfermt de pedagogisch medewerker zich over het kind en wordt extra aandacht aan het kind geschonken. Als het kind er behoefte aan heeft om iets van thuis bij zich te houden om zich op zijn gemak te kunnen voelen, dan kan dit altijd. Vaak is dit tijdelijk en is het op een later moment niet meer nodig. De pedagogisch medewerker ondersteunt het kind.

Ook het gebruik van tradities en vaste punten in het dagprogramma zijn belangrijk om een groepsgevoel en een gevoel van vertrouwdheid te creëren. Er worden met elkaar gewoontes gecreëerd en ervaringen gedeeld. Wij vinden het daarnaast ook belangrijk dat het kind dat graag zijn eigen gang gaat, hiertoe de gelegenheid te bieden. Kortom; wij kijken goed naar de individuele behoefte van kinderen en spelen hierop in.

Kinderen zijn nieuwsgierig en willen zien en ontdekken wat er verder te beleven is in het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang. Als kinderen zich voldoende veilig voelen, gaan ze vaak uit zichzelf al verder kijken dan de eigen groep. Wij geven het kind de gelegenheid om ook buiten de eigen groepsruimte, ervaringen op te doen.

Als kinderen buiten hun eigen groep, ook wel de 'stamgroep' genoemd, gaan spelen en 'op ontdekking gaan', zorgen we ervoor dat de pedagogisch medewerkers van de andere groepen het kind kennen en dat het kind de betreffende medewerkers leert kennen. Dit kan bereikt worden door regelmatige samenwerking, door gebruik van gezamenlijke ruimtes, door overleg en gezamenlijke activiteiten te organiseren. Het kind leert op die manier de andere kinderen en pedagogisch medewerkers kennen als het buiten de stamgroep op verkenning gaat of activiteiten in een andere ruimte gaat ondernemen.

Bij het bovenstaande vinden wij het belangrijk dat we zorgen voor een bepaalde structuur, herkenbaar voor het kind, zodat het weet waar het aan toe is. Dit doen we bijvoorbeeld door het 'op ontdekking gaan' op bepaalde tijden van de dag mogelijk te maken. We begeleiden en ondersteunen het kind hierbij. Aan het begin of aan het einde van de dag kan het gebeuren dat groepen worden samengevoegd. Hiertoe kan ook worden besloten wanneer er minder kinderen zijn dan gepland, bijvoorbeeld in een vakantieperiode. Ook dan is het belangrijk dat het kind zich vertrouwd voelt en de ruimte, de pedagogisch medewerkers en de andere kinderen voldoende goed kent.

Door bewust gebruik van kleuren en materialen, zorgen we voor een prettige sfeer in het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang. Wij willen een uitnodigende ruimte creëren, waar de kinderen zich op hun gemak voelen. Een huiselijk en kindgerichte sfeer vinden we belangrijk. Elk kinderdagverblijf en elke buitenschoolse opvang kent haar eigen karakter, maar zij vormen gezamenlijk wel een eenheid. Daarom is binnen ESKADEE gekozen voor een omschreven kleurensérie. De ruimtelijke situatie is naast pedagogische overwegingen, bepalend voor de kleurkeuze. Wel is het van belang dat de onderlinge ruimten van een vestiging afgestemd worden, zodat er sprake is van een eenheid.

Het gebruik van de ruimte als pedagogisch middel om een vertrouwd en veilig gevoel te creëren verschilt per leeftijdscategorie. Een babygroep stelt andere eisen aan het creëren van geborgenheid dan een groep voor buitenschoolse opvang. Rust en harmonie in de ruimte (door kleur en materiaal) zijn daarbij belangrijk. Bij de buitenschoolse opvang wordt ook aan de kinderen gevraagd om mee te denken over de inrichting en de aanschaf van materialen.

Bij het indelen van de ruimtes, vinden we het belangrijk om te proberen hoekjes te creëren en aparte plekken met een verschillende uitstraling. Hierdoor kunnen kinderen zich even 'terugtrekken' als ze daar behoefte aan hebben.

Daarnaast is het in het kinderdagverblijf belangrijk dat de ruimte zo is ingedeeld dat de pedagogisch medewerker het kind steeds in de gaten kan houden. Het kinderdagverblijf wordt zo ingericht dat het kind zich veilig voelt om zelfstandig en fysiek veilig op ontdekking uit te gaan.

Door herkenbaarheid van gebruik van verschillende ruimten en hoeken, weet het kind waar het uit kan kiezen. Dit kan doordat er structuur is in de inrichting; zo weet een kind waar de verkleedkleden te vinden zijn en waar het kan puzzelen. We maken afspraken over gebruik van de ruimte zodat de kinderen weten waar ze aan toe zijn en wat er kan en mag. Er zijn regels over de fysieke veiligheid om ongelukken te voorkomen.

Ad. 5.2 Het bevorderen van persoonlijke competentie

Met persoonlijke competentie worden persoonskenmerken bedoeld als veerkracht, weerbaarheid, zelfvertrouwen, eigenwaarde, flexibiliteit en creativiteit in het omgaan met verschillende situaties. Het kind kan hierdoor problemen adequaat aanpakken en zich goed aanpassen aan veranderende omstandigheden. Het kind leert en ontdekt wie het is, wat het kan, welke interesses het heeft, welke sociale vaardigheden er nodig zijn in welke situaties (bijv. geduld en afwachten of juist initiatief nemen en doorzetten).

Door de manier waarop wij met de kinderen omgaan, hoe de kinderen in de groep met elkaar omgaan, door de inrichting van de ruimten en door de mogelijkheden die het spel materiaal en de activiteiten bieden, bevorderen wij de persoonlijke competentie van het kind.

Wij benaderen het kind respectvol en positief en geven het de ruimte om zelf of met elkaar kleine probleempjes op te lossen. Wij letten daarbij op wat het kind zelf aan kan en waar het aan toe is. We bouwen voort op het ontwikkelingsniveau van het kind. Tijdens spel en activiteiten, maar ook tijdens andere situaties, geven wij het kind complimenten. We zeggen wat we zien en benoemen wat we doen. Soms doen we mee met het spel, maar proberen daarbij bewust het initiatief bij het kind te leggen / te laten. Zo maken we het op een speelse manier bewust van zijn eigen capaciteiten. We gaan in op grapjes en gaan met humor om met ondeugend en uitdagend gedrag.

Elk kind is trots als het zelf dingen kan doen. Wij stimuleren de zelfstandigheid van elk kind en doen dat gedoseerd en passend bij de ontwikkeling en leeftijd van het kind. Zo kunnen kinderen bepaald spel materiaal zelf pakken en is de ruimte zo ingericht dat kinderen weten wat ze waar kunnen vinden en waar kunnen doen.

Ook bij zelfstandig eten, drinken, zindelijk worden, zelf van school naar de bso gaan e.d. stimuleren wij het kind op een positieve manier. Wij dwingen kinderen nooit met eten of

zindelijkheid. Als iets niet meteen lukt, wordt het kind geholpen en zo nodig getroost om het op een later moment weer te proberen. Wij observeren, interpreteren, ondersteunen waar nodig of bieden het kind juist wat extra uitdaging om een stapje verder te komen.

Activiteiten die vooral veel mogelijkheden bieden voor het verder ontwikkelen van persoonlijke competenties zijn bijv. samenspel, fantasiespel, drama, naspelen / meespelen. Door te leren winnen en verliezen, door lastige situaties zelf op te lossen, door grenzen te verkennen en te verleggen en mogelijkheden te ontdekken (iets proberen wat je eerst niet durfde), door dingen zelf te maken en daar complimenten voor te krijgen, leren kinderen wat zij kunnen (wat vind je heel leuk om te doen, waar ben je goed in) en wie ze zijn. Wij bieden daarom een grote variatie in activiteiten, in speelmogelijkheden en in spelmaterialen, zowel binnen als buiten. De verschillende kwaliteiten die pedagogisch medewerkers hebben, zetten wij hierbij bewust in. Ook activiteiten buiten het eigen kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang leveren een scala aan ervaringen op.

Een kind ontdekt geleidelijk aan wie het is en wat het kan. Daarbij hoort ook het ontdekken van het eigen lichaam, van de ontwikkeling daarvan en van de eigen kinderlijke seksualiteit. Kinderen stellen vragen over seksualiteit op hun eigen manier. Ze willen een begrijpelijk en eerlijk antwoord op hun vragen. We schatten in waar het kind aan toe is. Wij antwoorden en geven uitleg op een manier die bij de ontwikkeling en de leeftijd van het kind past. Met kinderen praten over seksualiteit hoort bij de opvoeding. Peuters ontdekken dat jongens en meisjes verschillen. Ze krijgen belangstelling voor het eigen lichaam. Het roepen van vieze 'woorden' kan soms populair zijn bij een kind of in de groep kinderen. Het gaat meestal vanzelf weer over en we maken er dan ook niet te veel drukte over.

Ad. 5.3 Het bevorderen van sociale competentie

Sociale competentie omvat vaardigheden en kennis over hoe je met anderen omgaat, je weg vinden in een groep, samenwerken, rekening houden met anderen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

In de interactie met andere kinderen, met andere volwassenen, de ervaring van 'in een groep zijn' en daar je weg vinden, ervaren en ontdekken kinderen wat wel en niet werkt in de omgang met elkaar. Kinderen ontwikkelen hierdoor hun sociale vaardigheden en hun kennis hierover. Belangrijke competenties om goed te kunnen functioneren in de maatschappij.

Het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang bieden veel mogelijkheden voor interactie en groepsprocessen. De kinderen spelen soms in een grotere groep, soms in een klein groepje of met zijn tweeën. Soms met leeftijdgenootjes, dan weer met oudere of juist jongere kinderen. Ze kunnen binnen de eigen stamgroep, maar soms ook met de andere kinderen van het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang samen spelen. Kinderen krijgen een band met elkaar, gaan vriendschappen aan. Ze leren de pedagogisch medewerkers van de eigen groep, maar ook van de andere groepen kennen. Hierdoor ontdekken zij hoe ze met veel verschillende mensen kunnen omgaan in uiteenlopende situaties.

Samen iets maken, delen, op je beurt wachten, rekening houden met elkaar, elkaar vertrouwen, je inleven in een ander, maar ook voor jezelf leren opkomen, elkaar helpen, zijn ervaringen die kinderen dagelijks meemaken in een groep. Met elkaar nieuwe ontdekkingen doen, een fantasiespel verzinnen, winnen en verliezen, samen plezier hebben, leuke dingen doen, maar ook ruzies oplossen, verdriet delen en troosten.

Samen eten, een nieuw kind in de groep verwelkomen, feest vieren, afscheid nemen als een kind het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang verlaat, zijn rituelen die de groep vormen, betrokkenheid geven en een gevoel van gezamenlijkheid doen ontstaan.

We stimuleren positieve interactie tussen de kinderen en geven kinderen de ruimte om de eigen weg te vinden in het contact. Ook als er onenigheid ontstaat of kleine conflicten ontstaan tussen de kinderen. Kinderen kunnen die vaak op een goede manier oplossen als ze daar de gelegenheid voor krijgen.

De pedagogisch medewerker is gericht op positieve interactie en heeft een voorbeeldfunctie. Zo leren kinderen van elkaar en van de pedagogisch medewerker hoe ze op een rustige, open manier ruzies en conflicten kunnen oplossen en hoe ze deze kunnen voorkomen. De pedagogisch medewerker geeft waar nodig hulp, ondersteuning en advies. Per situatie schat de pedagogisch medewerker in wat dit kind nodig heeft. Ze sluit daarbij aan op de ontwikkelingsfase en leeftijd van het kind.

Wij respecteren kindervriendschappen en houden rekening met de verschillende en wisselende behoefte en ontwikkeling van kinderen om samen of juist liever individueel te spelen. Aan tafel willen sommige kinderen bijvoorbeeld graag naast elkaar zitten. We houden daar rekening mee.

De ruimtes van de verschillende vestigingen zijn zoveel als mogelijk dusdanig ingericht dat spelmaterialen en activiteiten uitnodigen tot sociale interactie. Door bijvoorbeeld hoekjes te creëren, kunnen kinderen min of meer ongestoord naast elkaar spelen, terwijl ze tegelijkertijd kunnen zien wat kinderen op een andere plek doen. Door op een structurele en afgewogen manier ook de andere ruimten, bijvoorbeeld de hal en groepsruimten van andere stamgroepen te gebruiken, ontstaat er nog meer gelegenheid om andere kinderen te ontmoeten, ook uit andere leeftijdsgroepen.

Ad. 5.4 Het eigen maken van waarden en normen

Om goed in de samenleving te kunnen functioneren, is het nodig dat kinderen de waarden, normen en regels van de maatschappij waarin zij leven, leren kennen en zich eigen maken. Zo kunnen zij hun weg vinden in de maatschappij.

Het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang, vormen een veel bredere samenlevingsvorm dan het gezin. Kinderen ontmoeten er veel verschillende mensen en maken kennis met andere of nieuwe waarden en normen.

De groep waarin het kind wordt opgevangen, biedt mogelijkheden om zich de algemeen geldende waarden, normen en regels van de samenleving, eigen te maken.

We verstaan onder normen, waarden en regels het volgende:

- normen gaan over wat we in het gedrag goed vinden (en niet goed) : ' hoe hoort het'
- waarden gaan over wat we met elkaar belangrijk vinden
- regels zijn de praktische vertaling van het bovenstaande

Waarden en normen worden weerspiegeld in tradities en gewoonten, in regels op de groep, in sfeer en aankleding van ruimtes, in het handelen van de pedagogisch medewerker, in de manier van omgaan met elkaar.

In deze paragraaf willen we de waarden en normen die wij willen uitdragen puntsgewijs hieronder aangeven:

- Respect voor elkaar, mensen in hun waarde laten en de ruimte geven om wie te zijn wie ze zijn
- Gelijkwaardigheid, de een is niet meer of minder, beter of slechter dan de ander
- Waardering voor elkaar
- Positieve, vriendelijke en open manier van omgaan met elkaar
- Eerlijkheid
- Aandacht voor elkaar, naar elkaar luisteren, belangstelling tonen en betrokkenheid
- Tolerantie en verdraagzaamheid, rekening houden met elkaar
- Een ander helpen als deze hulp nodig heeft
- Anderen geen pijn doen, geen schade aan iemand toebrengen of iemand in gevaar brengen, geweldloosheid
- Zorg en aandacht voor de omgevingen, voor natuur en milieu, en zorgvuldig omgaan met ruimtes en materialen
- Verantwoordelijkheidsgevoel

Pedagogisch medewerkers hebben een belangrijke rol in het uitdragen en voorleven van waarden en normen. Zij zijn zich hiervan bewust. In de benadering van anderen, in de gewoontes op de groep en in het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang, zien we terug wat we belangrijk en goed vinden. Kinderen verkennen de grenzen en willen weten wat van hen verwacht wordt. Jonge kinderen weten nog niet wat goed is en wat niet goed. Ze kunnen dat niet uitleggen. Ze leren door ervaring en ontdekken waar grenzen zijn en wat er van hen verwacht wordt. Ze gebruiken daarbij de pedagogisch medewerkers als hun voorbeeld.

Bij onze voorbeeldfunctie gaan we uit van een positieve houding. Dat betekent dat gewenst gedrag wordt beloond met een compliment, met speciale aandacht. Soms zoekt een kind bewust zijn grenzen op. We maken afspraken met het kind en maken duidelijk wat de regels zijn in het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang en waar de grens is, als een kind er tegenaan loopt.

Als een jong kind echt onacceptabel gedrag vertoont of normen / grenzen overschrijdt, zijn er verschillende mogelijkheden om te handelen. Voorbeelden zijn het aanspreken op het ongewenste gedrag en benoemen van gewenst gedrag, waarschuwen, maar ook het gedrag negeren, het kind afleiden, even uit de conflictsituatie halen om weer tot rust te komen (overigens nooit buiten het zicht van de pedagogisch medewerker).

Hoe er precies gehandeld wordt, is afhankelijk van verschillende factoren, zoals leeftijd, ontwikkelingsfase en ernst van de situatie. Wij passen onze handelwijze aan aan wat het individuele kind op dat moment nodig heeft.

Oudere kinderen in de basisschoolleeftijd weten al veel beter wat we van hen verwachten en wat wel en niet kan en mag in de buitenschoolse opvang. Zij kunnen beter uitleggen waarom ze handelen zoals ze doen en waarom iets goed is of niet goed, belangrijk is of niet. Met hen kunnen groepsregels ook uitgebreider worden besproken en pedagogisch medewerkers kunnen er voor kiezen de kinderen hier zelf echt bij te betrekken. Ook gewoonten en tradities, hoe we feestvieren en welke feesten we vieren en waarom, kunnen onderwerp van gesprek zijn in een bso-groep. Zo kunnen kinderen meebepalen op welke manier er afscheid wordt genomen van een kind en hoe een verjaardag wordt gevierd. Dit

geeft begrip en waardering voor elkaar, en een gevoel van gezamenlijkheid en verantwoordelijkheid.

6. De rol van de pedagogisch medewerker: wat vraagt dit van de pedagogisch medewerker?

De pedagogisch medewerker is degene die vorm geeft aan het pedagogisch beleid in haar werk met de kinderen in het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang. Zij is hierin de belangrijkste factor.

Wij gaan er van uit dat iedere pedagogisch medewerker kennis heeft van de ontwikkeling van kinderen, van verzorging, gezonde voeding en hygiëne. ESKADEE werkt met professionele pedagogisch medewerkers die zijn opgeleid conform de eisen volgens CAO kinderopvang. Daarom gaan we uit van een basiskennis op het gebied van kinderen.

Het in de praktijk vertalen van de pedagogische visie, uitvoeren van de doelstellingen en de uitgangspunten, vraagt de volgende belangrijke competenties van de pedagogisch medewerker:

- Een positieve houding en een positieve benadering van kinderen
- Een sensitieve en responsieve houding: goed kijken naar kinderen om het kind te leren kennen en aanvoelen wat elk kind nodig heeft.
- Praten en uitleggen op het niveau van de kinderen: vertellen wat je doet en wat je ziet.
- Kinderen de ruimte kunnen en durven geven om zich te ontwikkelen, nieuwe mogelijkheden hierbij aanreiken. Een stimulerende omgeving bieden.
- Open staan voor andere ideeën, andere meningen, andere culturen. Respect voor de kinderen, de ouders en voor elkaar.
- Reflectie op het eigen werk en op het eigen handelen: het ' waarom' en ' waarom zo' ter discussie kunnen en durven stellen. Feedback kunnen ontvangen en durven geven.
- Besef en bewustzijn van je rol en van je voorbeeldfunctie voor kinderen, zowel in het omgaan met de kinderen als met de collega-teamleden en andere volwassenen.
- Flexibiliteit en creativiteit: mogelijkheden zien en benutten. Zowel intern als extern.
- Elkaars kwaliteiten kunnen en willen benutten
- Interactievaardigheden en communicatieve vaardigheden, zowel gericht op de kinderen en ouders als op de collega's
- Ervoor zorg dragen dat de ouder zijn kind in vertrouwde handen weet
- Samenwerking: met collega's, met externe organisaties of personen

Specifiek bij het werken met baby's:

- Goed kijken en luisteren
- Oog hebben voor het unieke van elke baby
- Met je volle aandacht bij de baby zijn
- Geduld; de baby de tijd geven om te reageren
- Zeggen wat je doet en benoemen wat je ziet

Specifiek bij het werken met dreumesen en peuters:

- Respect voor de autonomie van het kind: ruimte geven
- Emotionele ondersteuning bieden
- Structuur bieden en grenzen stellen
- Begeleiden van interacties van kinderen

Specifiek bij het werken met kinderen in de basisschoolleeftijd:

- Concreet vorm kunnen geven aan kinderp participatie: kinderen een stem geven en betrekken bij het aanbod, de activiteiten, de inrichting, de regels, de gewoontes en tradities van de groep
- Met humor om kunnen gaan met de specifieke vragen en behoeften van deze leeftijdsgroep

De pedagogisch medewerker krijgt volgens een afgesproken structuur en met regelmaat werkbegeleiding in de vorm van werkoverleg en teamoverleg met het hoofd van de vestiging. Het hoofd wordt ondersteund door het managementteam en de directie. Er zijn mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering en verdere scholing. Dit is opgenomen in het kwaliteitshandboek van ESKADEE.

7. Organisatie: de praktische uitgangspunten

- Wij willen de mogelijkheden benutten die het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang als geheel biedt. Dit betekent vestigingsgericht denken en werken en niet uitsluitend groepsgericht. Een kinderdagverblijf en een vestiging voor buitenschoolse opvang is meer dan een verzameling van aparte groepen (met uitzondering van die vestigingen voor buitenschoolse opvang die bestaan uit uitsluitend één groep). We streven er naar om ruimtes met elkaar te verbinden, wanneer dit in de mogelijkheden van de vestiging ligt. Zo kunnen meer ontdekmogelijkheden worden gecreëerd. Zo is er voor kinderen meer te beleven, zij kunnen op ' ontdekking' doordat we de ruimtes buiten de eigen groepsruimte ook als speelmogelijkheid gebruiken. Hoe de precieze invulling is, hangt af van de praktische mogelijkheden van het gebouw en is dus per vestiging verschillend.
- Bij de inrichting van de ruimtes zorgen we voor afwisseling in de speelmogelijkheden. Door te spelen en te improviseren met de ruimtes, is er meer variatie mogelijk. Dit geldt zowel voor de binnen- als voor de buitenruimte.
- Kinderen kunnen zowel in hun eigen stamgroep als in andere ruimtes spelen. Door deze manier van werken, hebben kinderen meer keuze in wat ze gaan doen, met wie ze spelen en naar wie ze toegaan. Per vestiging worden hiertoe de mogelijkheden bekeken en afspraken hieromtrent gemaakt. De mogelijkheden hiertoe doen zich meer voor in een kinderdagverblijf met verticale groepen dan in een kinderdagverblijf met horizontale groepen.
- Kinderen hebben altijd een eigen stamgroep. Dit is de groep waar het kind als basis is ingedeeld. Het team van het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang en het team van de stamgroep bestaat uit vaste pedagogisch medewerkers. Per vestiging wordt bekeken op welke momenten er gelegenheid is om buiten de eigen stamgroep te spelen. Hierbij is het belangrijk dat kinderen zich altijd geborgen en vertrouwd voelen. We houden er rekening mee dat de kinderen moeten wennen aan nieuwe dingen, nieuwe mensen en aan een nieuwe of andere omgeving.
- Het uitgangspunt is dat jonge baby' s zoveel mogelijk in de eigen stamgroep blijven. Deze heel jonge kinderen hebben meer behoefte aan voorspelbare regelmaat en het volgen van het eigen ritme. Door zorgvuldig observeren en het kind goed te kennen, zien we wanneer het kind er aan toe is zijn ervaringswereld uit te breiden en eens buiten de eigen groep te gaan kijken en spelen. Zo kan een dreumes op visite gaan bij een peutergroep in een vestiging met horizontale groepen of kan een peuter bij een vestiging

- met een 'peuterplusgroep' meedoen met een activiteit in deze groep. Op die manier leren de kinderen elkaar en de andere mogelijkheden beter kennen.
- Zorg dragen voor structuur is belangrijk; vaste punten in de dag als eten en slapen helpen hierbij. Soms kan het losser en flexibeler, maar een bepaalde structuur blijft altijd noodzakelijk. Dit geldt vooral voor de kinderdagverblijven. Goed kijken naar wat kinderen nodig hebben, wat hun mogelijkheden en grenzen zijn, staat hierbij voorop.
 - Pedagogisch medewerkers moeten goed geïnformeerd zijn over de kinderen, binnen het team goed kunnen samenwerken en een werkwijze hanteren die op hoofdlijnen overeen komt. Een goede onderlinge overdracht en een adequate en zorgvuldige overdracht naar ouders is van groot belang.
 - Een kinderdagverblijf heeft ook een rol als instelling in de wijk. Wij zoeken actief naar samenwerking met anderen in de wijk. Dit kan zijn samenwerking met een zorgcentrum (Babeloes), de bibliotheek (Bengeltje)of met participanten in een Brede School (Bibelot / verschillende vestigingen voor bso).
 - Voor de leidster-kind ratio en de groeps grootte hanteren wij de normen zoals deze zijn opgenomen in de Beleidsregels Kwaliteit bij de Wet Kinderopvang. De groeps grootte is afhankelijk van de leeftijd van de kinderen. Daarnaast speelt ook de beschikbare ruimte een rol. In het pedagogisch werkplan van de vestiging wordt beschreven hoe de groepsindeling van de betreffende vestiging is.

8. Oudercontacten

Een goede communicatie en wederzijdse informatie-uitwisseling tussen ouders en het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang is essentieel. De gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid brengt dit met zich mee. Respect voor elkaar, elkaars mening, visie en achtergrond, vormt hierbij de basis. We besteden aandacht aan een goede, zorgvuldige wederzijdse kennismaking en een goede, regelmatige informatie-uitwisseling. In het begin is dit bij de eerste rondleiding, het intakegesprek en het wennen. Vervolgens bij de haal- en brengcontacten en bij de 10-minutengesprekjes (kinderdagverblijf). Uiteraard kunnen indien hieraan behoefte is, door zowel pedagogisch medewerkers als door ouders extra gesprekken worden ingepland.

Een goede afstemming met ouders is van groot belang voor het kind. Het gaat daarbij vooral om praktische zaken. Bij een baby bijvoorbeeld is het voor de pedagogisch medewerker belangrijk om goed op de hoogte te worden gebracht van het slaap- en drinkritme van het kind. Voor een dreumes kunnen juist bepaalde slaapgewoonten weer erg belangrijk zijn. Het is daarnaast van belang dat de pedagogisch medewerker op de hoogte is van bijzonderheden in de omgeving van het kind (thuis of op school), die van invloed kunnen zijn op het welbevinden of op het gedrag van het kind. Ook spelgewoontes of manieren van troosten zijn voorbeelden die goed zijn om te weten, zodat hiermee rekening kan worden gehouden door pedagogisch medewerkers.

Voor een kind kunnen kleine zaken, zoals het meebrengen van een knuffel, een verbinding leggen tussen thuis en het kinderdagverblijf. Dit kan in de beginperiode bijdragen aan het wennen en sneller vertrouwd raken in het kinderdagverblijf.

Voor ouders is het belangrijk om te weten wat het kind heeft meegemaakt in het kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang, met wie het gespeeld heeft, wat er gedaan is, of het kind het naar de zin heeft gehad. Ook bijzonderheden of opvallende zaken worden door de pedagogisch medewerkers verteld aan de ouders.

Van de ouders vragen wij om tijd te nemen voor een dagelijkse overdracht. Structureel worden daarnaast bij de kinderdagverblijven jaarlijks 10 minuten gesprekjes ingepland. Tussendoor kunnen gesprekjes worden ingepland in het geval dit door de ouders of door het kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang nodig wordt gevonden.